పట్నం మామయ్య

వచ్చాడు

వచ్చాడు.

పట్నం మామయ్య వచ్చాడన్న వార్త నిమిషాల్లో వూరంతటా వ్యాపించింది. మారేడు పల్లె కుగ్రామం. మారుమూల గ్రామం కూడా! తాలూకాపటంలో దాని వూసే కనిపించదు. తుమ్మల్లో గ్రుంకిపోతున్న ప్రొద్దులా అది అడవుల్లో నిద్రపోతున్న పల్లెటూరు.

ఆ పల్లెకూ, పట్టణానికీ వున్న ఒకే లంకె పట్నం మామయ్య.

కోట బురుజుపై నిల్చున్న కాపలా సిపాయి మిత్రుడైన ఓ మహారాజు ఆగమనాన్ని గమనించినవాడై, వెనువెంటనే నగరంలోకి పరతెంచివచ్చి శుభవార్తను పురజనుల కందరికీ చాటిచెప్పి స్వాగత సత్కారాలకు సన్నాహాలు చేయించడం ఎలాంటిది? సరిగ్గా అలాగే పట్నం మామయ్య రోడ్డులో బస్సు దిగాడన్న వార్త చీకి పొదలగుట్టలో మేకలు మేపుకుంటున్న అంజిగాడిద్వారా మారేడుపల్లికి తెలిసింది. మంచులో తడిసిన తర్వాత నీరెండలో నిగనిగ లాడుతున్న అడవి పువ్వుల్లా బడిపిల్లల ముఖాలు విప్పారిపోయాయి. పంతులు రామజోగి ముఖం పండు గుమ్మడి పువ్వులా కలకల లాడిపోయింది. ఇక పుల్లమ్మ సంతోషానికి పట్టపగ్గాలే లేవు. గుమ్మపాల పైన నురగలు కట్టినట్లుగా ఆవిడ ముఖాన ఆనందం పరవళ్ళు త్రొక్కుతోంది. సంబరంలో కాలొకచోట నిలవక యింటి ముంగిటికి, వీథి వాకిటికి అదే పనిగా చెడతిరిగేస్తోంది రాజమ్మ. కొంత అతిశయోక్తికూడా మిళాయించి చెప్పుకోవాలంటే పట్నం మామయ్య రాబోతున్నాడనగా మారేడుపల్లిలో చెట్లుగూడా చిగురిస్తాయి. పిట్టలు పాడుతాయి. వెదురు జొంపాల్లోనుంచి వస్తున్న గాలి సవ్వడి పల్లెపైన ఆనందాల బావుటా రెపరెపలాడినట్టుగా వినిపిస్తుంది. ఎటొచ్చీ ఆ వూరి కంతా పట్నం మామయ్య రాకను కంటగించుకునేవా డొక్కడే! వాడి పేరు చిట్టిబాబు.

చిట్టిబాబుకు వాడి భాషాప్రపంచంలో కర్ణకఠోరమైన పలుకొక్కటే - పట్నం మామయ్య అనేది. కళ్ళకు కనిపించడం దాకా ఎందుకు, ఆయన కలలో కనిపించినా వాడికి జడుపే! వాడి దృష్టిలో మారేడుపల్లి ముందు నిత్యభోగాలకు నిలయమైన స్వర్గలోకం బలాదూరు. కాని ఎంతవరకు? పట్నం మామయ్య నీడ దానిపైన పడేంతవరకు! పడిన తర్వాత వాడి కా వూరు విడిచి ఏ కొండకోనల్లోకో పారిపోవాలనిపిస్తుంది.

సరే. ఇంకా ఉపోద్ఘాతాలెందుకు! పట్నం మామయ్య రానే వచ్చాడు.

నట్టింట సిరిచాప వేసింది పుల్లమ్మ. లేత కొబ్బరికాయ కొట్టించి ఎలనీరు సిద్ధం చేసింది. "అమ్మగోరు కులాసాగా వున్నారా బాబూ! కళ్ళల్లో మెదిలినట్టుందారు ఓసారి పిల్చుకరాగూడదూ?" అంటూ పరామర్శించింది.

పుల్లమ్మ మాటలు పట్నం మామయ్య చెవిదాకా ప్రాకినట్టే లేవు. ఆయన పరధ్యానంగా వున్నారు. ఆయన కళ్ళు దేనికొరకో గాలిస్తున్నాయి.

పరేంగితాన్ని పసిగట్టలేనిదేమీ గాదు పుల్లమ్మ. "చిట్టిబాబు కోసమేనా బాబూ! ఉన్నాడు. ఇక్కడే ఎక్కడో వచ్చాడు. మీరొచ్చారు గదా! ఒల్లమాలినంత సిగ్గూ, బిడియమూ వాడికి!"

అంతలో పెరట్లోంచి రాజమ్మ కంఠం వినిపించింది.

"నీళ్ళు కాగాయే అమ్మా! అన్నగారు స్నానం చేస్తారేమో అడుగు."

"మిగిలిన పిల్ల లేం చేస్తున్నారు?" పెదవి కదిపాడు పట్నం మామయ్య.

పుల్లమ్మ జవాబు చెప్పింది: "పెద్ద పిల్లకాయలిద్దరూ వాళ్ళ నాన్నతోనే వెళ్ళి మేస్త్రీపని నేర్చుకుంటున్నారు. మూడోవాణ్ణి మేనమామ పెంచుకుంటున్నాడు. పోగా యిద్దరాడబిడ్డలు, చిట్టిబాబు, చంటిబిడ్డ యింటి దగ్గరే వున్నారు."

పట్నం మామయ్య చొక్కాతీసి చీలకు తగిలించి స్నానం చేయడం కోసం పెరట్లోకి వెళ్ళాడు.

ఆ పాటికి వీధి గుమ్మం దగ్గర పిల్లల హడావిడి ప్రారంభమైంది.

పుల్లమ్మ కుర్రవాళ్ళపైన విరుచుకుపడింది. "అప్పుడే మీ రామందాడి ఆరంభమైందిట్రా కుర్రకుంకలూ! మామయ్య యిప్పుడే వచ్చారు. స్నానం, భోజనం అయ్యాక కాసేపు కునుకు దీసిన తర్వాతగానీ బయటికిరారు. వెళ్ళండి, వెళ్ళండి."

నిజమే మరి! వందమైళ్ళ దూరం బస్సులో రావడమైంది గదా! పాపం, పట్నం మామయ్య బాగా అలసిపోయి వుంటాడు. కాసేపు ఆయన్ను హాయిగా విశ్రాంతి తీసుకోనివ్వడమే మంచిది అనుకున్నట్టుగా పిల్లలందరూ దూరంగా మారేడు తోపులోకి వెళ్ళిపోయారు.

పట్నం మామయ్య స్నానం చేశాడు. భోజనమూ ముగించాడు. పడుకుని ఓ కునుకు దీశాడు. ఆయన నిద్ర లేవడమూ, 'పట్నం బాబుగా రొచ్చారటగా' అంటూ రామజోగిగారు లోపలికి రావడమూ ఒక్కసారే జరిగాయి.

"రండి రండి మేష్టరుగారూ! ఈ దఫా మీకు పది ఫలాల నస్యం డబ్బీ తీసుకొచ్చాను..."

"మరచిపోతారా బాబూ! ఎముకలేని చేయా మరేమన్నానా! ఆశించిన వాళ్ళ అదృష్టం బాగుండాలేగాని, మీ కెంతయినా యివ్వాలనే వుంటుంది..."

చిటికతో చిటికెడు నస్యాన్ని నాసికలోకి దట్టించారు రామజోగిగారు.

"ఏమిటోలెండి జగన్నాథంగారూ! అంగ వంగ కళింగ అంటూ యాభై యారు దేశాలుండేవట. మా వూరుంది చూచారూ, ఇది యాభైయేడో దేశం. మిగిలిన ప్రపంచం ఏమైపోతోందో మాకు తెలియదు. మీరొస్తే ఆపాపం పుణ్యం కాస్తా చెవిలో వేసుకోవచ్చునని ఆశ. చెప్పండి బాబూ! జనా లేమంటున్నారు? దొరతనం ఏం చేస్తోంది? పత్రికల వాళ్ళు ఏం రాస్తున్నారు?"

ఏదో ఉబుసు పోక అలా అడగడమేగాని ప్రపంచంయొక్క భవిష్యత్తు పట్ల రామజోగిగారికున్న శ్రద్ధ గూడా అంతంత మాత్రమే! తన వీధిబడి, తన పొడుండబ్బీ పదిలంగా వుంటే మిగిలిన లోకంతో అక్కరలేదాయనకు! జగన్నాథంగారి ప్రసంగం యింకా తొలి మజిలీకి చేరుకోక మునుపే ఆయన సెలవు తీసుకోడానికి ఉద్యుక్తుడయ్యాడు.

"మళ్ళీ సాయంకాలం కలుసుకుంటానండీ జగన్నాథం గారూ! మీరొచ్చారు కనుక ఈ పూట బడికెలాగూ సెలవే! నాకూ పాపన్నపేట దాకా వెళ్ళిరావలసిన పనుంది..."

రామజోగిగారు వెళ్ళిపోయాక జగన్నాథంగారు చొక్కా వేసుకుని వూరి బయటకు బయల్దేరారు. అప్పటికి మారేడు తోపులో శివాలయం ఎదుట పిల్లల హంగామా తారాస్థాయిలో వుంది. ఊరి పొలిమేరల్లో జగన్నాథంగారు కనిపించగానే ఒక్క పరుగుతో ఎదురుగా వచ్చి పిల్లలందరూ ఆయన్ను చుట్టుముట్టేశారు.

"నా కో కలం తెచ్చి పెడతానన్నావుగా మామయ్యా!"
"తేరగా వస్తుందట్రా కలం? కథల పోటీలో గెలిస్తే కలం! అంతేనా మామయ్యా?"
"మరైతే ఆటల్లో పందాలుండవా మామయ్యా! పరుగుపందెంలోనైతే మనమే ఫస్టు..."
అందరినీ సర్ది వరుసగా కూర్చోబెట్టాడు జగన్నాథంగారు.

"అబ్బాయిలూ! అమ్మాయిలూ! శ్రద్ధగా వినాలి మీరు! అల్లరి చేయకుండా ఎవరికొచ్చిన విద్యను వాళ్ళు చూపెట్టాలి. వాళ్ళ వాళ్ళ తాహత్తు ననుసరించి అందరికీ బహుమానాలుంటాయి. మొదట ఆడపిల్లలు పాటలు పాడాలి. ఏదీ అమ్మాయ్! నువ్వు పాడు చూద్దాం."

జగన్నాథంగారు ఎన్నికచేసిన ఎర్రటి పెదవుల బుద్ధమూతి అమ్మాయి ఆరేళ్లుంటాయేమో లేచి నిల్చుని, కళ్ళు మూసుకుని ముకుళిత హస్తురాలై మొదలు పెట్టింది.

"చేత వెన్న ముద్ద, చెంగల్వ పూదండ
బంగారు మొలత్రాడు, పట్టుదట్టి..."

'బాగుంది బాగుంది' అంటూ చేతులుతట్టి జగన్నాథంగారు బిడ్డను ఒడిలోకి తీసుకున్నారు.

"బాగా చెప్పావమ్మాయ్! నీ పేరేమిటి?"
ఆ చిన్నపిల్ల సిగ్గుతో మల్లెమొగ్గలా ముడుచుకపోయి పరికిణీతో ముఖం దాచుకుంది.

"పద్యం చెప్పడానికి లేని సిగ్గు పేరు చెప్పడానికొచ్చిందన్న మాట! పోనీలే, అసలు పేరు చెప్పకపోతే నిన్ను జ్ఞప్తిలో వుంచుకోడంకోసం నేనే ఓ పేరు పెట్టుకుంటాను. బొద్దుగా ముద్దుగా వున్నావు గనుక గోదాదేవి అని పిలవనా అమ్మాయ్?"

"గోదాదేవి! గోదాదేవి!" పిల్లలు గొంతు కలిపి హర్షధ్వానాలు చేశారు.

"ఊరుకోండర్రా వూరుకోండి. గోదాదేవి పద్యం చక్కగా చెప్పింది గనుక ఆమెకో చిన్న పౌడరు డబ్బీ యిద్దామనుకుంటున్నాను..."

"ఏదీ, ఎక్కడుంది మామయ్యా! చూపించవూ?"

"బహుమతులిక్కడెందుకుంటాయి? ఇక్కడ పోటీలు, బహుమతుల నిర్ణయాలు మాత్రమే! సాయంకాలం యింటి దగ్గర ఎవరి బహుమతులు వాళ్ళు తీసుకోవచ్చు..."

"అలాగలాగే! మరిప్పుడు నేను పాడనా మామయ్యా?"

"ఉండుండు. పేర్లు వ్రాసుకోకపోతే నేను మరచిపోయినా మరచిపోగలను. మొట్టమొదట గోదాదేవి 'చేతవెన్నముద్ద' చెప్పినందుకు ఒక చిన్న పౌడరు డబ్బీ, తరువాత నీ పేరేమిటమ్మాయ్! వద్దొద్దు అసలు పేరెందుకు, నేనే నామకరణం చేసుకుంటాను. పాడు..."

"సముద్ర తీరము పోతిమి చాలసేపు వుంటిమి
సోముడెంత గుండ్రముగా సొగసు వెన్నెల కాయగా..."

విహారానికి సముద్రతీరాన్ని వలచిన ఆ అమ్మాయికి సాగరకన్య అని పేరు పెట్టారు జగన్నాథంగారు. ఓ బొమ్మల పుస్తకం బహుమతిగా ప్రకటించారు.

పాటలు పాడటం ముగిసిన తర్వాత ఓ కుర్రవాడు హరిదాసులా అభినయిస్తూ కుచేలోపాఖ్యానం చెప్పాడు. వాడిపేరు నారాయణ అని జగన్నాథంగారు మునుపే ఎరుగుదురు. అన్వర్థ నామధేయంగా వుంది పోనిమ్మని వాడిని ఆదిభట్ల నారాయణదాసంటూ వీపు చరిచి, "ఇలాగే సాధన చేస్తుండరా అబ్బీ! నీకో మంచి తంబూరా తెచ్చిపెడతాను" అన్నారు.

పాటలు, కథలు ముగిసిన తర్వాత ఆటల్లో పందాలు జరిగాయి. నడిమింటి భీమన్న అనే కుర్రవాడు చాంపియన్‌గా ఎన్నికయ్యాడు. మల్లయుద్ధ వీరులు ధరించే మాదిరిగా ఓ చేతుల్లేని బనీను వాడికి బహుమతిగా ప్రకటింపబడింది.

ప్రొద్దుపోయి చీకటిపడుతుండగా పుల్లమ్మ పూరింటి ఎదుట పాఠశాల వార్షికోత్సవం లాంటి తతంగం జరిగింది. సూట్‌కేసు నిండుగా తీసుకొచ్చిన వస్తువులన్నింటినీ జగన్నాథంగారు పిల్లలకు పంచిపెట్టేశారు. కానైతే పెట్టెలో అట్టడుగు దట్టమైన ప్యాకింగులో ఆయన పదిలంగా తీసుకొచ్చిన క్రొత్త బట్టలు కొన్ని, వాటికి తోడుగా ఓ పుస్తకాల సంచీ, బుల్లి పేనా ఒకటి, ఒక చిన్న టార్చిలైటు – యివి మాత్రం అలాగే మిగిలివుండిపోయాయి.

అవన్నీ చిట్టిబాబుకు!

ఏడీ, ఎక్కడున్నాడు చిట్టిబాబు?

వాడు ఆటల్లో లేడు. పాటల్లో లేడు. ఆనంద లోకాలకు ప్రతినిధుల్లాగా వీధుల్లో గంతులు వేస్తూ, కేరింతుల కొడుతున్న బాలబాలికల్లోనూ వాడు లేడు.

ఏమయ్యాడు చిట్టిబాబు?

అది జగన్నాథంగారి కొక్కరికి మాత్రమే ఎదురైన ప్రశ్నగాదు. తల్లి రాజమ్మను, అమ్మమ్మ పుల్లమ్మను సూటిగానే కాదు – శూలపు పోటులాగాఎదుర్కొంటున్న ప్రశ్న గూడా అదే!

పుల్లమ్మ ముఖాన నెత్తురు చుక్కలేదు. వెదకవలసిన చోట్లన్నీ వెదకి రాజమ్మ ఉసూరుమని నిట్టూర్చుకుంటూ వచ్చి పెరట్లో కూర్చుంది. ఎంతగా వాళ్ళు దాచిపెట్టుకోవాలన్నా, అసలు విషయం జగన్నాథంగారు వూహించలేనిదేమీ గాదు.

"చిట్టిబాబు కనిపించడం లేదా ఏమిటి?" ఆయన వీలైనంత నిర్వికారంగానే ప్రశ్నించారు.

"ఆ ఎక్కడికి వెళ్తాడు? దొంగ వెధవ! ఏ తడిక చాటునో నక్కి కూచుని వుంటాడు. ఇక్కడ వీడి నాన్న వీడికోసం రొక్క రోజనాలు రాసిపోసి వుంచినట్టు. అందుకని మనసొప్పక మరెవరో వీణ్ణి దేశాంతరం పంపించేస్తున్నట్టు! అదృష్టం భూములేలమంటే బుద్ధి గాడిదల్ని కాయమనడం యిదేనేమో మరి?"

వేడిగా నిట్టూర్చారు జగన్నాథంగారు. ప్రొద్దుపోయి బాగా చీకటి పడిపోతున్న సమయం. పూరి కొంపల్లోనుంచి గుడ్డి దీపాల కాంతి వీధిగుమ్మాల వరకైనా ప్రసరిస్తున్నట్టులేదు. మానవ జీవితంలో ఆశాలేశాలకు మల్లే గగనంలో మినుకుమంటున్న చుక్కలకేసి చూస్తూ జగన్నాథంగారు అరుగుపైన కూర్చున్నారు.

అడవిలో ఓ పల్లెటూరు. ఆ పల్లెలో ఒక పూరింటి అరుగుపైన దిగులుతో క్రుంగిపోయి కూర్చున్న ఓ నడివయస్సు మనిషి! ఆయనే జగన్నాంథం గారంటే జగన్నాథంగారిని గురించి తెలిసిన వాళ్ళెవరూ నమ్మరు.

నగరంలో జగన్నాథంగారికి రెండంతస్తుల మేడలు నాలుగున్నాయి. ఒకటి రెండు భారీ వ్యాపారాల్లో వాటాలున్నాయి. పిలిస్తే పలికే దాసదాసీజన మున్నారు. సహధర్మిణి పార్వతమ్మ నిలుపులో, నిదానంలో నిండు కుండ. ప్రశాంత మహానగరంలా నిండుగా, నిరుపమానంగా కనిపించే జీవితమే ఆయనది. కాని నిలకడగా కనిపించే కడలి లోతుల్లో బడబానలంలా పరీక్షించి చూసినవారికి జగన్నాథంగారి జీవితంలో తీరని కొరత ఒకటి కనిపించనే కనిపిస్తుంది.

ఆ కొరతా, అందుమూలంగా ఏర్పడిన ఓ ప్రయాణం, ఆ ప్రయాణంలో ఎదురైన ఓ సంఘటన ఇవి మూడూ మూడు కారణాలై జగన్నాథంగారికీ మారేడుపల్లికీ ఓ తీరని అనుబంధాల్ని కల్పించాయి.

ఆ వున్నకొరత జగన్నాథంగారి నొక్కని మాత్రమే గాదు, చరిత్రలో దశరథుడు, మృకండుడు, శుద్ధోదనుడు మొదలైన సుప్రసిద్ధుల్ని గూడా ఎదుర్కొన్నదే! అనపత్యత. పుత్రులు లేనివారికి గతులు లేవు! పరంలోనైతే పున్నామ నరకం, ఇహంలో ఉక్కు ముక్కు కాకుల్లా ఈసడించి పారవేసి లోకులు.

ఏడేళ్ళకు మునుపటి సంగతి: మ్రొక్కిన వరమీని చిల్లరవేల్పుల్ని రోసి, న్యాయంకోసం సుప్రీంకోర్డుకు వెళ్ళినట్టు వరం కోసం వడ్డికాసులవాడి సన్నిధానానికి వెళ్ళి సతీసమేతంగా తిరిగొస్తున్నారు జగన్నాథంగారు. ఎవరి మొక్కుబడిని వాళ్ళు రహస్యంగా వుంచుకోదలచుకున్నమాట నిజమే! కాని పార్వతమ్మే మొదట బయట బడింది. "ఏమండీ! సంతానం కలిగితే బంగారంతో బిడ్డలాగా బొమ్మ చేయించి హుండీలో వేసేటట్టు మ్రొక్కుకున్నాను. ఏమంటారు? సరేనా?".... అంటూ ఆమె భర్త అంగీకారంకోసం అర్థించింది.

జగన్నాథంగారు మాత్రం మౌనంగానే కూర్చున్నారు. తమ మ్రొక్కుబడి భగవంతుడి మన్ననకు పాత్రం కావాలంతేగాని ఆయనకు తాము మ్రొక్కుబడి చెల్లించడమేమంత విశేషం గాదు. ఐనా సంపద మాత్రం ఎవరిది? అదీ భగవత్ప్రసాదితమే! ఆయన సొమ్మును ఆయనకివ్వడంలో తనకేమభ్యంతర ముంటుంది?

ఎటొచ్చీ అర్ధాంగి కోరిక నెరవేరతే తన కంతే చాలు!

ఆలోచనలో అన్యమనస్కులై కూర్చున్నారు జగన్నాథంగారు! బస్సు పరుగెడుతోంది. కనుచూపు మేరకు పచ్చగా కనిపిస్తున్న చిట్టడవి, చల్లగా గాలి. అంతకన్నా చల్లగా తారురోడ్డుపైన జారిపోతున్న బస్సులో జగన్నాథంగారికి చిన్నగా కునుకుపట్టింది.

"లేవండి, లేవండి" అన్న కేకలతో వులికిపడి కళ్ళు తెరిచారు జగన్నాథంగారు. ఆ పాటికే బస్సు యించుమించు నిర్జనంగా వుంది. పల్లెగాని, పేటగాని కనిపించని అరణ్య ప్రాంతంలో బస్సాగిపోవడానికి కారణమేమిటో స్ఫురించక అటూయిటూ పరకాయించి చూస్తున్న జగన్నాథంగారిని కండక్టరు బలవంతాన క్రిందికి దింపించాడు. ఏమిటీ, ఏమైందంటూ కంగారుగా పార్వతమ్మ కోసం వెదుక్కుంటున్నారు జగన్నాథంగారు. వాకబు చేయగా విషయం తెలిసింది. అదే బస్సులో ప్రయాణం చేస్తున్న ఓ నవమాసాల గర్భిణికి బస్సులోనే కడుపు నొప్పులు ప్రారంభమయ్యాయి.

పరుగెడుతున్న బస్సు అనుకోని అవాంతరంవల్ల మార్గమధ్యంలో ఆగిపోతే ప్రయాణీకుల పాలిటికి కాలచక్రమే ఆగిపోయినట్టనిపిస్తుంది. అలా అనిపించడమెందుకని వితర్కించుకుంటున్నారు జగన్నాథంగారు. కదలిక ప్రాణికి పుట్టుకతో వచ్చిన గుణం, శారీరకంగానూ, మానసికంగానూ స్తబ్ధత ఎప్పుడైతే ఏర్పడుతుందో అదే జీవికి తుదిక్షణం. ఆ రెంటికీ మధ్యనున్నదే జీవితం. జీవితం స్రవంతిలా కదలిపోతుంటేనే జీవికి ఆనందం. అందుకు విరుద్ధంగా నిల్వనీటిలా స్తంభించిపోతే, యిదిగో యిలాగే విషాదం!

ప్రేక్షకు లెంతోసేపు వేచి కూర్చున్న తర్వాత తెరపైకి లేచినట్టుగా, చుట్టూరా నెలకొన్న స్తబ్ధత ఒక్క క్షణంలో పటాపంచలైంది. క్రొత్తనాటకానికి ఉపక్రమణిక లాగా పసికందు కెవ్వుకెవ్వున ఏడవడం వినిపించింది.

"ఏమండోయ్! ఎవరైనా ఓ చాకిలా పడేస్తారూ! ఎవరు దగ్గరుంది? బొడ్డు కోయడానికి చాకు కావాలి..." అత్యవసర పరిస్థితుల్లో మంత్రసాని పాత్రకు తోడ్పడుతున్నాడు కండక్టరు.

జగన్నాథంగారి పెదవులపైన ఓ చిరునవ్వు విరిసింది.

"మీలో మీరే నవ్వుకుంటున్నారేమండీ! దేన్ని చూచి?" సమీపిస్తూ అడిగింది పార్వతమ్మ.

"జగన్నాటకాన్ని చూచి!"

కాని లోకవృత్తంలో నాటకీయతను గమనించేపాటి ఓపిక పార్వతమ్మకు లేదు. ఆమె తన ధోరణిలో తాను చెప్పుకపోతోంది. "ఎంత బాగున్నాడండీ! మగబిడ్డ. పనసపండులాగున్నాడు. ఇది నాలుగో కాన్పట. మూడో కాన్పు తల్లిప్రాణంమీది కొచ్చిందట! ఇప్పుడేమౌతుందోనని యిలా ఆసుపత్రికి బయల్దేరారు. ఏమంత కలిగిన వాళ్ళలా కనిపించదు. అడిగితే బిడ్డను పెంపకానికి యిచ్చేటట్టే వున్నారు. అడగరాదుటండీ?"

జగన్నాథంగారు నివ్వెరపడిపోయారు. పదిహేనేళ్ళ సాంసారిక జీవితంలో పార్వతమ్మ నాలుగు వాక్యాలూ యిలా ఏకబిగిన మాట్లాడడం ఆయనకు క్రొత్త. ఆయనకో సందేహంగూడా కలిగింది. ఇది అర్ధాంగి కోరిక మాత్రమేనా! భగవన్నిర్ణయం ఆమె నోటంట యిలా పలికించడం లేదుగదా!

ఎలాగైతేనేమి, జగన్నాథంగారు భార్యమాటను కొట్టి పారవేయలేకపోయారు. అందుకు తగ్గట్టుగా ఆశించినంతకంటే అశ్రమంగా కార్యం సానుకూలమయ్యే సూచనలు కనిపించాయి. పసివాడి తండ్రి పట్టింపులు లేని మనిషి. పుట్టించినవాడు పూరిమేపడన్న విశ్వాసమొకటే అతడు తన సంతానానికి గడించి పెడుతున్న ఆస్తి. అతడు కిమ్మనకుండా జగన్నాథంగారి అభ్యర్థనపైన తన ఆమోద ముద్రను వేసేశాడు. తన మనుమళ్ళలో ఒకడికి పుట్టగానే సిరి పట్టుకున్నందుకు పుల్లమ్మకు పరమానందమే కలిగింది. ఇక తల్లి గంగలో దూకమన్నా మన మేలుకే ననుకునే రాజమ్మ తన బిడ్డను విడనాడుకోవడానికి సమ్మతించడంలో ఆశ్చర్యమేముంది?

కాని పాలుత్రాగుతున్న బిడ్డను తల్లినుంచి వేరుచేయడం న్యాయం కాదనిపించింది జగన్నాథంగారికి. బిడ్డ తమవాడే ననుకున్న తర్వాత అందాకా ఓపిక పట్టడానికి పార్వతమ్మకైనా అభ్యంతరం లేకపోయింది.

రెండు మూడు నెలల కొకసారి జగన్నాథంగారు మారేడుపల్లికి వచ్చి బిడ్డను చూసుకుని వెళ్ళేవారు. వచ్చినప్పుడల్లా ఓపినన్ని తినుబండారాలు, ఆట వస్తువులు పట్టుకొచ్చేవారు. లౌకిక వ్యాసంగాల నన్నింటిని మరచి కాసేపు పిల్లలతో ఆడుకునే వారు. క్రిస్మస్ పండుగకు కానుకలు తీసుకొచ్చే గడ్డం తాతయ్యను గురించి మారేడుపల్లి పిల్లలకు తెలియదు. ఆయనకు బదులుగా వాళ్ళు జగన్నాథంగారిని ఎరుగుదురు. అదైనా జగన్నాథంగారని కాదు – పట్నం మామయ్యగా ఎరుగుదురు.

ఏడాది గడిచేసరికి చిట్టిబాబు పాలు మరిచిపోయాడుగాని తల్లి ఒడిని మాత్రం వదిలిపెట్టలేకపోయాడు. జగన్నాథంగారు చేతుల్లోకి తీసుకుంటే వాడు గిలగిలలాడి పోయేవాడు. ఏదో ఒక విపరీతశక్తి జగన్నాథంగారి రూపంలో వచ్చి తన నొక బందిఖానాలోకి తీసుకెళ్ళిపోనున్నదన్న ఊహ, కాకపోతే భ్రమ, వాడి లేత బుర్రలో చోటు చేసుకుంది. జగన్నాథంగారి గొంతు వినిపిస్తే చాలు వాడు జడుసుకునేవాడు! వాడిలో

ప్రాతికూల్యం పెరిగినకొద్దీ తమ పంతాన్ని తాము నెగ్గించుకోవాలన్న పట్టుదల జగన్నాథంగారిలో చెలరేగకపోలేదు. కాని అందువల్ల పరిస్థితి మరింతగా విషమించవచ్చునని మాత్రమే అనిపించింది. చిట్టిబాబుకు నాలుగోయేడు జరుగుతుండగా జగన్నాథంగా రొకసారి వాడిని బలవంతంగానైనా సరే, తమతో తీసుకెళ్ళి పో దలుచుకున్నారు. పల్లెనుంచి మూడు ఫర్లాంగులదూరం వెళ్ళేసరికి చిట్టిబాబు జగన్నాథంగారిని మూడు చెరువుల నీళ్ళు త్రాగించాడు. గోళ్ళతో గోకి, రక్కి, చివరకి ముంజేతిపైన నెత్తురు కాట్లువేసి వాడు యింటికి పారిపోయి వచ్చేశాడు. ఆ రోజు రాత్రి వాడికి జ్వరం వచ్చింది. వచ్చిన జ్వరం నాలుగు రోజులవరకూ మన్నూ మిన్నూ తెలియకుండా కాసింది. బిడ్డ తమకిక దక్కడనే అనుకున్నారు. లోకంలో నూక లింకా బాకీ వుండబట్టి చిట్టిబాబు మళ్ళీ బ్రతికి బట్టగట్టాడు.

మరి కొంతకాలం ఓపికపట్టడమొకటే జగన్నాథంగారికి గత్యంతరమైంది.

చూస్తుండగానే చిట్టిబాబుకు ఎనిమిదేళ్ళొచ్చేశాయి...

గడచిన గాథలోనుంచి జగన్నాథంగారు ప్రస్తుత ప్రపంచంలోకి వచ్చి పడేసరికి గంట తొమ్మిది గావచ్చింది. పెద్ద మనుషులు కొందరు లాంతరులు చేతబట్టుకుని చిట్టిబాబుకోసం వెదకుతున్న దృశ్యాన్ని ఆయన గమనించకపోలేదు. వాళ్ళ అన్వేషణకు ఫలితంగా రాత్రి పది గంటల ప్రాంతంలో చిట్టిబాబు దొరకనే దొరికాడు.

ఊరి ముందర బావిదగ్గర సున్నపుగూడు చాటున నక్కి కూర్చున్న చిట్టిబాబుకు అక్కడికక్కడ వేడివేడిగా నాలుగు చురకలు లభించాయి. ఇంటికి తెచ్చి పడేశాక పుల్లమ్మ దగ్గరనుంచి పుష్కలంగా తిట్లు గూడా లభించాయి.

2

షష్టిపూర్తివేరు, ఇష్ట పరిపూర్తి వేరు. మొదటిది చాలామంది విషయంలో సంభవమేగావచ్చు, రెండోది మాత్రం గగన కుసుమమే. ఇందుకు జగన్నాథంగారి కథ నికరమైన నిదర్శనం.

షష్టిపూర్తి జగన్నాథంగారు తమంతట తామే మనసుపడి తీర్చుకున్న ముచ్చటగాదు. అందుకు కారకులైనవా రిద్దరు; ఒకడేమో యింజనీరు మాధవరావు. రెండోవ్యక్తి డాక్టరు నారాయణ. కృతజ్ఞతాభావం ఒక మోయరాని ముల్లె. ఆ ముల్లెలో కొంతకు కొంతైనా తగ్గించుకోవాలన్న కోరిక మానవుణ్ణి ఒక పట్టాన వదిలిపెట్టదు. రామజోగిగారి నాటుబడిలో అయిదో తరగతి వరకు చదువుకుని పొలాల వెంట తిరుగుతున్న ఈ కుర్రవాళ్ళిద్దరూ ఉన్నత విద్యాభ్యాసంవల్ల రాణించగలరని పసిగట్టినవారు జగన్నాథంగారే! ఈ సదుద్దేశ్యం సుక్షేత్రంలో అదనుకుపడిన వానలా ఆ కుర్రవాళ్ళ భవిష్యత్తుకు ఘంటాపథాలు వేసింది.

వాళ్ళ ఉన్నత విద్యాభ్యాసంపట్ల తల్లిదండ్రులు చూపిన శ్రద్ధ చాలా తక్కువ. జగన్నాథంగారి పూనికవల్ల వాళ్ళు హైస్కూల్లో చేరారు. హాస్టల్లో వుండి చదువుకున్నారు. తమకే అవసరం వచ్చినా వాళ్ళు జగన్నాథంగారితో చెప్పుకునేవారు. ఆ అవసరం నిమిషాల్లో పరిష్కరింపబడేది.

పుట్టిన నేల, పారగడుతున్న నీరు, చుట్టూరా వేసిన కంచె ఒక్కటే అయినా తోటలో ఒక్కొక్క చెట్టు ఒక్కొక్క రకంగా పెరగడం అనుభవానికి అందుబాటులో వున్న విషయమే!

జగన్నాథంగారొక తోటను పెట్టారు. కొన్ని మొక్కల్ని తామే తీసుకురాగా, మరికొన్ని మొక్కలు తామే ఆయన్ను వెదుక్కుంటూ వచ్చాయి. శక్తివంచన లేకుండా ఆయన అన్నింటికీ దోహద క్రియలు చేశారు. కాని చదువులోనైనా బడిలో చేరిన వాళ్ళందరూ నెగ్గుకొస్తారన్న నమ్మకమేముంది? అలాంటి వాళ్ళకాయన ఏవో వృత్తి విద్యలు చూపెట్టారు. ఒకడు మోటార్ల కంపెనీలో రిపేరీలు నేర్చుకున్నాడు. మరొకడు సంగీత సాధన చేసి గాయకుడిగా పేరు తెచ్చుకున్నాడు. ఇద్దరు సైన్యంలో చేరారు. ఉపాధ్యాయ వృత్తి మరికొందరికి ఆశ్రయమిచ్చింది. జగన్నాథంగారి షష్టిపూర్తికి పేరు పేరునా అందరికీ ఆహ్వానాలు వెళ్ళాయి.

ఆ విధంగా ఆహ్వానం అందుకున్న వాళ్ళలో జగన్నాథంగారు గూడా ఒకరు!

పసుపు కుంకుమల చిలకరింపుతో ఓ కవరు కనిపించగానే జగన్నాథంగారు ఎవరికో పెళ్ళి కాబోలు ననుకున్నారు. "ఇదిగో పార్వతీ! ఎవరిదో పెళ్ళిపత్రిక వచ్చింది" అంటూ ఆయన హాల్లోకి వెళ్ళారు.

వంటింట్లోనుంచి పార్వతమ్మ గూడా ఎదురుగా వచ్చేసింది – "పెళ్ళా! ఎవరికి చెప్మా? ఒకవేళ మన రఘుపతి కేమోనండీ! అబ్బే, అయివుండదు. వాడింకా రెండేళ్ళు పెళ్ళి చేసుకోనన్నాడుగా! అయితే సుధాకరుడికేమో! అవునవును. వాడికే అయివుండాలి..."

తీరా కవరులోనుంచి కార్డు పైకి తీసిన తర్వాత అసలు విషయం తేటతెల్లమైంది. జగన్నాథంగారు ఒక నిమిషంపాటు నోటమాటరాక నిర్ఘాంతపడి ఉండిపోయాడు.

"ఏమిటండీ అలా అయిపోయారు! ఎవరికి పెళ్ళి?" అంటూ దగ్గరికివచ్చి పార్వతమ్మ పత్రికను తానే చదువుకుంది.

"మనతో ఒక్క మాటైనా చెప్పకుండా ఎంతపని చేశారో చూశావా పార్వతీ!" ఆ ఒక్కమాట మాత్రం అన్నారు జగన్నాథంగారు. అందిన శుభవార్తపైన వ్యాఖ్యానించడానికి పార్వతమ్మ కామాత్రం మాటలైనా స్ఫురించాయిగావు.

ఆ భార్యాభర్తల మధ్య అరగంటసేపటివరకు మౌనమే తాండవించింది.

"ఐతే ఎక్కడ జరుపుతా రటండీ?" వంటింట్లో నుంచి ప్రశ్నించింది పార్వతమ్మ.

ఈ క్రొత్త వివరం కోసం మళ్ళీ ఒకసారి పత్రికను పరామర్శించారు జగన్నాథంగారు: "అందులోను ప్రత్యేకత లేకపోలేదు పార్వతీ! ఏడుకొండల వాడి సన్నిధానంలోనట. వైశాఖ శుద్ధ ద్వాదశినాటికి అందరూ కొండపైకి చేరుకోవాలట!"

ఏబదేళ్ళ పార్వతమ్మ ఉక్రోషంతో అయిదేళ్ళ పసిపాపే అయిపోయింది! "అలాగైతే అంతా వాళ్ళ యిష్టమేనటండీ! మెప్పుకైనా మనతో ఒకమాట చెప్పనక్కర్లేదా! అలాగైతే మనం వెళ్ళనే వెళ్ళొద్దు, ఏం చేస్తారో చూద్దాం."

జగన్నాథంగారు ఒక్క పెట్టున నవ్వేశారు. "నీ బింకం సంగతి నాకు తెలియదా పార్వతీ! తీరా వెంటబెట్టుకుని వెళ్ళడానికి ఎవరైనా వస్తే, తొందరగా పెట్టే బేడా సర్దుకునేదానివి గూడా నువ్వే..."

మీ మాటలతో నా కేమీ లెద్దురూ – అన్నట్టు పార్వతమ్మ మారు మాట్లాడకుండా లోపలికి వెళ్ళిపోయింది. ఈ సారి మధ్యాహ్న భోజనాలవరకూ భార్యాభర్తలమధ్య మౌనమే నెలకొన్నది. భోజనం వడ్డిస్తూ ఉపక్రమించింది పార్వతమ్మ.

"ఏమండీ! మంచిదో చెడ్డదో సంబరమంటూ ఒకటి జరుపుతున్నారు గదా! దీనికైనా చిట్టిబాబు లేకపోతే ఎలాగండీ!"

"చిట్టిబాబు తప్పకుండా వుండవలసిందే! కాని చిట్టిబాబనే వాడేమైనా ఒక వస్తువా పార్వతీ! వస్తువైతే ఆర్లునూర్లయినా వెచ్చించి తెచ్చుకోవచ్చు. వాడెక్కడున్నాడో, ఏం చేస్తున్నాడో మన కేం తెలుసు? లేదంటే 'తిరిగిరావాలి!' అంటూ పత్రికల్లో ఒక ప్రకటన వేయించమంటే అందుకు నేను సిద్ధం."

భోజనానికి కూర్చునేటప్పటికి జగన్నాథంగారికి ఆకలిగా వున్న మాట నిజమే! కాని చిట్టిబాబు ప్రస్తావన వచ్చేసరికి అన్నం తినబుద్ధి పుట్టిందిగాదు. చిట్టిబాబు వ్యవహారం ఆ భార్యాభర్తల పాలిటికి ఎదలో ముల్లులాగా పరిణమించడం ఈనాటి మాటగాదు. చిట్టిబాబనే ముడి పదార్థం నుంచి ఓ అద్భుత వ్యక్తిని తయారు చేయాలనుకున్నారు జగన్నాథంగారు. వాడి మూలంగా సంతానంలేని వెలితి తీరుతుందనుకుంది పార్వతమ్మ. ఆ ఆశలు అడియాసలే అయ్యాయి. మూడు రోజుల కొకసారి స్నానం, ముతక బియ్యపు అన్నం, చెప్పినపని సరిగా చేయకపోతే పుల్లమ్మ చేతిలో పిడిగుద్దులు, రారమ్మని వాళ్ళు - పోపొమ్మని వీళ్ళు ప్రాధేయపడినా పీడలాగా పట్టుకుని వదలనందుకు పదిమందిలో ఛీత్కారాలు - యింతకుమించి పల్లెలో చిట్టిబాబుకు లభ్యమయ్యే సన్మానాలు లేవు. చతుర్విధోపాయాలు అవలంబించి పన్నెండేళ్ళ ప్రాయంలో చిట్టిబాబును మొదటిసారిగా పట్టణానికి తీసుకెళ్ళారు జగన్నాథంగారు. నిద్రలేవగానే స్నానం, వెనువెంటనే ఉపాహారం, మడత చెరగని చలువబట్టలు, మధ్యాహ్నం బడికే భోజనం, సాయంకాలమైతే యింటి వెనుక తోటలోనే ఆటలాడుకునే సదుపాయం, పడుకోడానికి మెత్తటి పరుపు, పైన గిర్రున తిరిగే ఫ్యాను! కలలోనైనా వూహించి ఎరుగని ఈ సౌఖ్యాలను ఒకసారి చవిచూస్తే నగర వాసంపట్ల చిట్టిబాబుకు ప్రలోభం కలగవచ్చుననే అందరూ ఆశించారు. కాని, వచ్చిన సిరికి మోకాలడ్డం పెట్టేశాడు చిట్టిబాబు. ముళ్ళమీద కూర్చున్న వాడిలా మూడు మాసాల కాలం అతడెలాగో వేగించాడు. ఓ రోజు తెల్లవారేసరికి వాడింట్లో లేడు. పట్టణమంతా గాలించినా కనిపించలేదు. నాలుగు రోజుల తర్వాత వాడు పట్టణంలో మునిగి, పల్లెలో తేలాడన్న వర్తమానం తెలిసింది. జగన్నాథంగారీసారి అదనంగా మరికొంత జాగ్రత్త తీసుకున్నారు. తప్పిదాన్ని మన్నించి మళ్ళీ ఈసారి చిట్టిబాబును తాను పట్టణానికి తీసుకెళ్తున్నాడు. కాని యింకొకసారి యిలా చేస్తే వాణ్ణి పల్లెలోకి రానివ్వకూడదు. ఈ షరతుకు పుల్లమ్మ ఒప్పుకోలును వ్యక్తపరచింది. చిట్టిబాబు నగర జీవితంలో రెండో అధ్యాయం ప్రారంభమైంది. అది కొనసాగింది కూడా చాలా తక్కువ కాలమే! మళ్ళీ పల్లెలో ప్రత్యక్షమయ్యాడు చిట్టిబాబు. పుల్లమ్మ మండిపడింది. తల్లి వాడి ముఖమైనా చూచిందిగాదు. ఊరి పొలిమేరలదాకా వాడిని తన్ని తరిమి వేయడం జరిగింది. ఆ దెబ్బతో చిట్టిబాబు అయిపు లేకుండా అంతర్ధానమయ్యాడు. ఆరు మాసాల తర్వాత వాడు అంబా సముద్రం బస్‌స్టాండ్‌లో కనిపించాడని చూచిన వాళ్ళెవరో జగన్నాథంగారికి కబురు పెట్టారు. ఆయన పని గట్టుకుని అంతదూరం వెళ్ళారు. వెదికించి చిట్టిబాబును మళ్ళీ స్వస్థలానికి పట్టితెచ్చారు.

చివరికిది ఎడతెగని ప్రయత్నాలతో విక్రమార్కుడు బేతాళుణ్ణి మూపున మోసితెచ్చిన కథలాగా పరిణమించింది.

మొదటిసారి గ్రహపాటుగా జరిగిన పొరపాటు చూస్తుండగానే చిట్టిబాబు కొక అలవాటు క్రిందికి వచ్చేసింది. ఎంతగా నిగా వేసివుంచినా వాడిని హద్దుల్లో అట్టిపెట్టడం అసాధ్యమైపోయింది. చేతికి దొరికిన డబ్బును జేబులో వేసుకుని వాడు దేశంపైకి

పారిపోసాగాడు. తెచ్చుకున్న డబ్బు ఖర్చయిపోతే తక్షణం మరికొంత పంపవలసిందని నిర్దాక్షిణ్యంగా జగన్నాథంగారి కొక కార్డుముక్క వ్రాసి పడేసేదాకా వాడిలో కర్కశత్వం విజృంభించింది. మాటిమాటికీ యిలా డబ్బు పంపుతూ రావడం చిట్టిబాబు మరింతగా చెడిపోవడానికీ మాత్రమే ఉపకరించగలదని జగన్నాథంగారు అనతికాలంలోనే గ్రహించారు. పంపడం మానుకున్నారు. అప్పుడిక చిట్టిబాబుకు మిగిలినవి రెండే గత్యంతరాలు: ఒకటి కాయకష్టం, రెండోది హస్తలాఘవం. చిట్టిబాబు రెండో దానికే ఒడబడ్డాడు. ఈ చేతిపట్టు పనితనం వల్ల వాడు ప్రభుత్వం వారికి అతిథిగా అడపా దడపా కృష్ణ జన్మస్థానంలో కాలం గడపవలసి వచ్చింది.

మొత్తం మీద జగన్నాథంగారి జీవిత వాతావరణంలో చిట్టిబాబు ఓ సుడిగాలి లాంటివాడుగా తయారయ్యాడు. వాడు ఎప్పుడొస్తాడో తెలియదు. రాకుండా మాత్రం వుండడు. వచ్చిన తర్వాత ఈనాడో రేపో పరారీ చిత్తగించడం ఎంత ఖాయమో, ఎంతో కొంత సంగ్రహించుకుని వెళ్ళడం అంతే ఖాయం!

ఇలాగే పదేళ్ళు గడిచిపోయాయి.

ఈ పదేళ్ళు పొడుగునా జగన్నాథంగారిని ఎదుర్కొని నిరుత్తరంగా వుండి పోయిన ప్రశ్న ఒక్కటే. చిట్టిబాబు ఎందుకిలా తయారయ్యాడు? మానవుడికి సుఖశాంతులకంటే కావలసినవేమున్నాయి. వాటిని కాలదన్ని చిట్టిబాబు ఆగమ్మకాకిలా ఇలా దేశంపైన తిరుగుతున్నాడంటే అందుకు కారణమేమిటి? లోపం ఎక్కడుంది?

షష్టిపూర్తికి ఆహ్వానం అందిననాటి సాయంకాలం ఈ ప్రశ్నకొక సరికొత్త సమాధానంతో భర్త సమక్షానికి వచ్చింది పార్వతమ్మ.

"ఏమండీ, ఓ మాటడుగుతాను మిమ్మల్ని! మొక్కుబడి చెల్లించుకోకపోతే దేవుడికి కోపంరాదూ?"

"రావచ్చునేమో! భగవంతుడి యింగితం మన కెలా తెలుస్తుంది. పార్వతీ?"

"సంతానం లభ్యమైతే బంగారంతో బొమ్మ చేయించి హుండీలో వేస్తామని మొక్కుకోలేదంటండీ! ఒకవేళ ఆ మాట మనం మరచిపోయినా, భగవంతుడు మాత్రం మరచిపోయి వుండడు...."

"భగవంతుడి జ్ఞాపకశక్తిపైన నీ కామాత్రం నమ్మకమున్నందుకు చాలా సంతోషం."

"మీ ఎగతాళి మాటలకేం గానీండి, ఎలాగూ మనం కొండకు వెళ్తున్నాము, పనిలో పనిగా మొక్కుబడి కూడా చెల్లించేయాలి..."

"ఇప్పుడు నే నొద్దన్నానా పార్వతీ! అలాగే కానిద్దాం. నాలుగు రోజుల్లో బొమ్మ చేయించి తీసుకొచ్చే భారం నాది...."

"ఎందుకు చెబుతున్నానంటే - ఆ మొక్కు కాస్తా చెల్లించుకునేదాకా చిట్టిబాబుకు బుద్ధి కుదరదేమోనండీ!"

జగన్నాథంగారు తెల్లబోయారు - "అలాగైతే చిట్టిబాబుకు బుద్ధి కుదరవచ్చునని నీ కింకా నమ్మకముందా పార్వతీ?"

"దేవుడు దయదలిస్తే అదెంత పనండీ?"

పై అధికారుల అనుగ్రహానికి మల్లే భగవంతుడి అనుగ్రహం కూడా యిచ్చకపు మాటలపైన, మెరమెచ్చు గౌరవాలపైన, ఇచ్చి పుచ్చుకోడాలపైన ఆధారపడి వుంటుందన్న విషయంపై జగన్నాథంగారికి నమ్మకం లేదు. ఐనా భార్య సంతృప్తికోసం ఆయన పది

తులాల బరువుతో ఓ పుత్తడి బొమ్మను తయారు చేయవలసిందని కంసాలికి పురమాయించారు.

ఆ బొమ్మ యింటికివచ్చిన వేళా విశేషమేమిటోగానీ, దానితో బాటుగా చిట్టిబాబుకూడా యింట్లో కాలు పెట్టాడు.

"నే చెప్పలేదటండీ! అంతా ఏడుకొండలవాడి దయ" అంది పార్వతమ్మ.

చిట్టి వైశాఖ శుద్ధ దశమినాటి రాత్రి ఎనిమిది గంటలకు జగన్నాథం దంపతులు బాబుతో సహా తిరుపతిలో దిగారు. మాధవరావు, నారాయణ, ఇంకా మిగిలిన కార్యనిర్వాహకులూ స్టేషనులోనే వాళ్ళకు స్వాగతమిచ్చారు.

"మనం రిజర్వు చేయించుకున్న బస్సు ఉదయం ఏడుగంటలకే బయల్దేరుతుంది. ఆరుగంటలకల్లా మనం ప్రయాణానికి సిద్ధంగా వుండాలి...." అన్నాడు నారాయణ.

మాధవరావు అందుకున్నాడు "సత్యనారాయణ రాత్రి పన్నెండు గంటలబండిలో వస్తున్నట్టు వ్రాశాడు. రామమూర్తి కూడా అదేబండిలో రావచ్చునని అనుకుంటున్నాము. ఐతే తెల్లవారు జామునకూడా బళ్ళున్నాయి. మారేడుపల్లి నుంచి ఎవరైనా వస్తే ఆ బళ్ళలో రావచ్చు. అన్నట్టు మాష్టారూ, రేపు రాత్రికి బహుశా మీకు నిద్ర వుండకపోవచ్చు. ఈ రోజు రాత్రి బాగా రెస్టు తీసుకోడం మంచిది...."

ఎంతగా తొందరపడినా అందరూ పడుకునేసరికి అర్ధరాత్రి దాటింది. మండుటెండల తాలూకు వేడిగూడా అప్పటికి పూర్తిగా చల్లారింది. శేషాచలం సానువుల్లోంచి చల్లనిగాలి తెమ్మెరలు తెమ్మెరలుగా వచ్చి తిరుపతి నగరంపైన వింజామరాలు వీచింది.

అందరిలోనూ మున్ముందుగా నిద్రలేచిన వ్యక్తి పార్వతమ్మ.

ఆమె ఐదు గంటలకే లేచింది. గదిలోకి వెళ్ళి ముఖ ప్రక్షాళనాదికాలు ముగించుకుని తిరిగివస్తూ చిట్టిబాబుకోసం చూసింది. వాడు గదిలో లేడు. వరండాలోనూ కనిపించలేదు.

"ఏమండీ, చిట్టిబాబు ఎక్కడ పడుకున్నాడు?" రహస్యంగానే అడిగింది పార్వతమ్మ.

"గదిలో పడుకున్నాడుగా! నువు గమనించలేదా పార్వతీ!"

"ఏదీ? గదిలో లేడే!"

భార్యాభర్తలిద్దరూ గదిలోపలికి వచ్చారు. వచ్చీరాగానే జగన్నాథంగారి కళ్ళు ట్రంకు పెట్టె పైకే వెళ్ళాయ్. దాన్ని బలవంతంగా తెరిచిన సూచనలు బాహాటంగానే కనిపిస్తున్నాయి.

"కొంపదీసి డబ్బంతా పెట్టెలోనే వుంచేశారేమిటండీ?" గుండెలు కొట్టుకుంటూ వుండగా అడిగింది పార్వతమ్మ.

"మరేం కంగారుపడక పార్వతీ, డబ్బు నా జేబులోనే వుంది." కాని మరుక్షణాన జగన్నాథంగారి ముఖంలో గూడా కలవరపాటు ప్రారంభమైంది. "అన్నట్టు బంగారపు విగ్రహం మాటేమిటి పార్వతీ? అది పెట్టెలోనే వుండాలి..."

జగన్నాథంగారు ఆదరాబాదరా పెట్టెను తెరిచిచూశారు. అనుమానం కాస్తా నిజమై వూరుకుంది. పెట్టెలో బొమ్మలేదు.

ఆపాటికి వరండాలో మేలుకొలుపులు ప్రారంభమయ్యాయి. "ఒరేయ్ సత్యం! ఏమిట్రా రామ్మూర్తీ! లేవండి, లేవండి, తెల్లవారడానికింక అట్టే వ్యవధి లేదు..."

గది తలుపులు మూసివచ్చి కుర్చీలో కూర్చున్నారు జగన్నాథంగారు. "పోతే పోయిందిలే పార్వతీ! ఆ వస్తువు పోయిందని ఎవరితోనూ చెప్పుకోవద్దు. కడుపు చించుకోడమెందుకు? భగవంతుడి కెందుకో దాన్ని స్వీకరించడం ఇష్టం లేదనుకుందాం..."

"మనల్ని మనం ఓదార్చుకోవడం కాకపోతే, భగవంతుని కెందుకు ఇష్టం లేకపోతుందండీ!"

"అదంతే ననుకోరాదా పార్వతీ! కాకపోతే మిగిలిన వస్తువులన్నీ వుండగా ఆ విగ్రహమే ఎందుకు పోవాలి. మరొకవిధంగా చెబుతాను. మనం ఎందరినో చేరదీశాము. అందరిలోనూ ఒక్క చిట్టిబాబు మాత్రం ఎందుకిలా కావాలి?"

"అంతా వాడి కర్మ!"

"వాడి కర్మతోనైతే మనకు ప్రసక్తి లేదు. నేను చెబుతున్నది మన తప్పిదాన్ని గురించి..."

"మీ పిచ్చిగాకపోతే మనమేం తప్పుచేశామండీ?"

"మాధవుడు యింజనీరవుతాడని అనుకోలేదు. కావాలని ఆశించనూలేదు. అలాగే నారాయణ డాక్టరౌతాడనిగానీ, కావాలనిగానీ ఊహించలేదు. కాని చిట్టిబాబు మాత్రం ఏదో పెద్ద కొండలకు నిచ్చెన వేస్తాడనీ, త్రవ్వి తలకెత్తుతాడనీ అనుకున్నాను. అవునా పార్వతీ?"

"ఆశించడం గూడా తప్పేనటండీ?"

"మనం ఒక వ్యక్తి పైన పెద్దగా ఆశలు పెట్టుకుంటామనుకో! అవి నెరవేరితేనే ఆనందం, నెరవేరకపోతే ఎదురయ్యేది తీరని దుఃఖం. ఇందుకు విరుద్ధంగా ఒక వ్యక్తిపైన మనకెలాంటి ఆశలూ లేవనుకో! ఆయాచితంగా అవి నెరవేరితే ఆనందించకపోము. కాని నెరవేరకపోయినా ఆశాభంగం చెందము. గాఢమైన మమకారాలు, తీవ్రమైన అనుబంధాలు దుఃఖ హేతువు లనడం ఇందువలననే!"

"ఏమిటో బాబూ! మీ వేదాంతం మాటలు నా కర్థంగావు..."

"వేదాంతమనేది జీవితానికి సజావైన వ్యాఖ్యానమైతే, దాన్ని మనం త్రోసిపుచ్చడం భావ్యమంటావా పార్వతీ? ఔషధం చేదుగా వున్నా పుచ్చుకోకతప్పదు. 'ధర సింహాసనమై నభంబు గొడుగై... బ్రహ్మాండ మాకారమై' అంటూ భగవంతుడి మహత్యానికి తగ్గట్టుగా ఆయన కొక రూపాన్ని, నివాసాన్ని నిర్ధారణ చేశాడు మానవుడు. ఆ భగవంతుడి ఏలుబడిలో సర్వ మానవులూ సమానులేనన్న అభిప్రాయం కలిగింది కాని కాలక్రమేణ ఆ దేవుణ్ణి గూడా తమ స్థాయికి దిగలాగి ఎవరికి తోచినట్టుగా వాళ్ళు పేర్లు, ఆకారాలు, మందిరాలు నిర్మించుకోవడంతో ఏమైంది? రచ్చలు, రగడలు, ప్రారంభమయ్యాయి. ఊహ విశాలం కావడంలోనూ, కాకపోవడంలోనూ వున్న లాభనష్టాలని. ఈ లోకమంతా మనదే అయినప్పుడు, మానవులందరూ ఆత్మబంధువులే అయినప్పుడు మనం మన అనుబంధాలను, మమకారాలను ఒక స్థలానికి, ఒక వ్యక్తికి పరిమితం చేసుకోవలసిన దౌర్భాగ్యమేముంది? కంబళి పురుగుంది చూచావా పార్వతీ? అది కదిలీ మెదలడానికైనా వీలులేనట్టుగ్గా ఒక గూడు కట్టుకుని అందులో నిద్రపోతుంది. ఆ గూటిని పెకలించుకుని బయటపడిన తర్వాతనే గాని, ఆ కంబళి పురుగు సీతాకోకచిలుకగా మారి సువిశాల జీవితోద్యానవనంలో విహరిస్తూ ఆనంద మకరందాన్ని గ్రోలడం లేదు. గిడసబారిన బుద్ధితో, సంకుచిత హృదయంతో యిరుకు గోడల మధ్య మురికిగా బ్రతకడమెందుకు పార్వతీ?"

పదిహేను నిమిషాలవరకూ స్తబ్ధురాలై కూర్చుండిపోయింది పార్వతమ్మ. ఆ తరువాత ఆమె వున్నట్టుండి పైకి లేచింది. ఎంతోసేపు అకల్లాడకుండా స్తంభించివుండిపోయిన పొన్నచెట్టు హఠాత్తుగా వీచిన దక్షిణానిలంలో పులకరించినట్టుగా, తలపైనుంచీ కొండంత

బరువును దించివేసిన తరువాత శరీరం తేలికపడ్డట్టుగా ఆమె లేచింది. మెల్లిగా వరండాలోకి వచ్చి స్తంభానికి ఆనుకుని నిల్చుంది. ఇంకా తెల్లవారినట్టు లేదు. కొండమెట్లను వెన్నంటి వున్న విద్యుద్దీపాలు వెలుగుతూనే వున్నాయి. తెల్లవారకేమి? గోవింద రాజస్వామి గుడిగోపురం పైని కనక కలశాలు వికసిస్తున్న పద్మాలను తలపిస్తున్నాయి.

బస్సు బయల్దేరడానికి సిద్ధంగా వుందని చెప్పడానికి వచ్చిన నారాయణ పార్వతమ్మను చూచి పది బారల దూరంలో ఆగిపోయాడు. వచ్చిపోతున్న మసకచీకటి తెరల్లోంచి ఆమె ముల్లోకాలకు కన్నతల్లి అయిన అలమేలు మంగమ్మలా కనిపించింది!

♦ 'జ్యోతి' మాసపత్రిక - 1964 ♦